

Circulaire

Brussel, 5 oktober 2021

Kenmerk: NBB_2021_20

uw correspondent:

Michel Colinet (tél. + 32 2 221 37 17 –
michel.colinet@nbb.be)

Circulaire betreffende de praktische regels voor de toepassing van artikel 36bis van het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging.

Toepassingsveld

- *Kredietinstellingen naar Belgisch recht.*

Geachte mevrouw
Geachte heer

In deze circulaire worden de praktische regels vastgesteld voor de toepassing van artikel 36bis van het koninklijk besluit van 23 september 1992 (hierna "het KB van 23/09/1992")¹, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit van 29 augustus 2021 (hierna "het KB van 29/08/2021")².

Deze circulaire bevat met name de voorwaarden en formaliteiten waaraan voldaan moet worden om van de Bank de toestemming te verkrijgen, evenals de overgangsbepalingen voor de instellingen die op de datum van publicatie van het KB van 29/08/2021 over een afwijking artikel 36bis beschikken. De circulaire gaat ook nader in op de gevolgen van de niet-naleving van de voorwaarden op de balansdatum, beschrijft de aanbevelingen van de Bank met betrekking tot de informatie die in de toelichting bij schema B moet worden verstrekt en de verwachtingen ten aanzien van erkend commissarissen met betrekking tot de indiening van een aanvraagdossier, maar ook bij de uitvoering van hun halfjaarlijkse controles. Deze bepalingen zijn van toepassing vanaf de datum van publicatie van deze circulaire.

Wat meer bepaald de overgangsperiode betreft, bepaalt het KB van 29/08/2021 dat alle individuele afwijkingen van artikel 36bis die door de Bank (of voorheen door de CBF/CBFA) zijn toegestaan op grond van artikel 38 van het KB van 23/09/1992, geldig blijven tot 31 december 2022³. Dit betekent dat instellingen die een dergelijke afwijking hebben verkregen

- (a) onmiddellijk de boekhoudregels van de §§ 3 en 4 van artikel 36bis kunnen toepassen (met name op de dekkingsverrichtingen die tot dusver onder de afwijking vielen) en
- (b) indien zij §4 willen blijven toepassen op de macrodekkingsverrichtingen na 31 december 2022, bij de Bank uiterlijk op 31/03/2022 een verzoek tot toestemming moeten indienen overeenkomstig § 1bis van artikel 36bis, volgens de modaliteiten beschreven in hoofdstuk 5 van de circulaire.

Structuur

Inleiding

- Hoofdstuk 1 - Beschrijving van de termijnrenteverrichtingen en algemene boekhoudkundige benadering
- Hoofdstuk 2 - Regels voor de toepassing van de voorwaarden van artikel 36bis, § 1bis
- Hoofdstuk 3 - Gevolgen van de niet-naleving van de voorwaarden voor de toepassing van de symmetrische boeking
- Hoofdstuk 4 - Transparantieverplichting - Informatie die moet worden opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening (Schema B)
- Hoofdstuk 5 - Voorwaarden en formaliteiten voor het verkrijgen en behouden van toestemming
- Hoofdstuk 6 - Inwerkingtreding en overgangsperiode
- Hoofdstuk 7 - Rol van de erkend commissarissen

¹ Koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging.

² Koninklijk besluit van 29 augustus 2021 tot wijziging van het KB van 23/09/1992, zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 7 september 2021.

³ Deze datum komt overeen met het einde van de zogenaamde 'grandfathering'-overgangsperiode waarin voorzien was in de uniforme brief van 18 november 2014 (zoals gewijzigd bij de uniforme brief NBB_2020_32 van 28/07/2020, die de duur ervan verlengd heeft tot 31/12/2022).

Inleiding

Artikel 36bis van het KB van 23/09/1992, dat betrekking heeft op de boekhoudkundige verwerking van rentederivaten, werd gewijzigd bij KB van 29/08/2021. De betrokken wijzigingen hebben tot doel om de boekhoudkundige praktijk die werd ontwikkeld in het kader van de afwijkingen van artikel 36bis die door de prudentiële toezichthouder werden verleend, bij reglement vast te leggen en verschillende technische kwesties te regelen die ondertussen naar voren zijn gekomen, met name in geval van vrijwillige of onvrijwillige beëindiging of ineffectiviteit van macro- en/of micro-dekkingsverrichtingen. Dit nieuw besluit maakt een einde aan de vroegere afwijkingsregeling die was vastgelegd in de uniforme brieven van de Bank van 18/11/2014 en 29/12/2015. Bijgevolg annuleert en vervangt de nieuwe bepaling van artikel 36bis, die door deze circulaire wordt aangevuld, de bovengenoemde uniforme brieven.

In deze circulaire worden de praktische regels vastgesteld voor de toepassing van artikel 36 bis en met name de voorwaarden en formaliteiten waaraan voldaan moet worden om van de Bank de toestemming te verkrijgen evenals de overgangsbepalingen voor de instellingen die op de datum van publicatie van het gewijzigd boekhoudbesluit over een afwijking beschikken.

Hoofdstuk 1 - Beschrijving van de termijnrenteverrichtingen en algemene boekhoudkundige benadering

1. Standaardcategorie (artikel 36bis, § 2)

Rentederivaten of termijnrenteverrichtingen die niet voldoen aan de voorwaarden om als dekkingsverrichtingen te worden gekwalificeerd, worden op de balansdatum geherwaardeerd in de resultatenrekening overeenkomstig de beginselen voor de waardering van de handelsportefeuille, d.w.z. tegen marktwaarde (*mark-to-market*) als ze op een liquide markt worden verhandeld of door toewijzing van de latente verliezen als ze op een niet-liquide markt worden verhandeld.

2. Termijnrenteverrichtingen die in het kader van een dekking worden aangewend

2.1. *Termijnrenteverrichtingen die in het kader van een micro-dekking van het renterisico worden aangewend (artikel 36bis, § 1)*

Voor deze dekkingsverrichtingen worden de winsten en verliezen symmetrisch met de toerekening van de kosten of opbrengsten van het gedekte bestanddeel in resultaat genomen, overeenkomstig artikel 36bis, § 3. Om als dekkingsverrichtingen te worden beschouwd, moeten deze verrichtingen voldoen aan drie voorwaarden:

- het gedekte bestanddeel of het gedekte homogene geheel moet de kredietinstelling blootstellen aan een renteschommelingsrisico⁴;
- de dekkingsverrichting moet van bij het begin als zodanig in de boeken zijn gekwalificeerd⁵;
- er moet een nauwe correlatie zijn vastgesteld tussen de waardeschommelingen van het gedekte bestanddeel en die van de als dekking bestemde verrichting. Voor als dekking bestemde opties moet de correlatie tussen de waardeschommelingen van het gedekte bestanddeel en die van het onderliggende financiële instrument vaststaan.

⁴ Net zoals voor macrodekkingsverrichtingen (artikel 36bis, § 1bis, d) kan de microdekking ook betrekking hebben op toekomstige kasstromen die zeer waarschijnlijk zijn.

⁵ Deze voorwaarde belet niet dat de microdekking prospectief wordt toegepast met gebruikmaking van bestaande derivaten, voor zover deze microdekking bij het begin van de dekkingsrelatie als zodanig wordt gekwalificeerd (en gedocumenteerd) (zie in dit verband ook IAS 39).

Het KB van 23/09/1992 heeft § 3 van artikel 36bis gewijzigd om deze bepaling in overeenstemming te brengen met de nieuwe § 4 en met de huidige praktijken inzake de dekking van het renterisico. De nieuwe § 3 handhaaft het beginsel dat termijnrentevoorzieningen die niet dagelijks worden vereffend, ook op basis van het *mark-to-market*-mechanisme worden geboekt via een wachtrekening. Er wordt echter verduidelijkt dat het ook mogelijk is deze voorzieningen op pro-ratabasis te boeken (zie verder), zoals het geval is voor macrodekkingen (tenzij het gedekte bestanddeel zelf op basis van het *mark-to-market*-mechanisme wordt gewaardeerd), onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat dit in de toelichting bij de jaarrekening wordt vermeld. Om de coherentie te verzekeren worden voor deze vermelding dezelfde regels toegepast als voor macrodekkingsvoorzieningen (nieuwe § 5). Deze vermelding moet voor de betrokken microdekkingsvoorzieningen geaggregeerd maar afzonderlijk van de vermelding voor macrodekkingsvoorzieningen worden opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening. Tot slot zij opgemerkt dat in de nieuwe § 3 dezelfde regels inzake vrijwillige of onvrijwillige beëindiging of ineffectiviteit zijn opgenomen als voor macrodekkingsvoorzieningen.

2.2. Macrodekkingsvoorzieningen die in het kader van het algemene ALM-beheer van het renterisico van de instelling worden afgesloten (artikel 36bis, § 1bis)

Deze voorzieningen worden afgesloten in het kader van het algemene beheer van het renterisico (ALM). Voorheen vielen deze voorzieningen onder de afwijkingsregeling die was vastgesteld in de uniforme brieven van de Bank van 18/11/2014 en 29/12/2015. In tegenstelling tot de in artikel 36bis, § 1 bedoelde dekkingsvoorzieningen hebben deze voorzieningen betrekking op: (a) een al dan niet homogeen geheel van gedekte bestanddelen (bijvoorbeeld wat de looptijd of de rentekenmerken betreft); (b) dat in de tijd evolueert (bijvoorbeeld doordat er nieuwe leningen in worden opgenomen en andere leningen uit worden weggenomen die vóór de vervaldatum zijn terugbetaald); (c) en waarvoor de dekkingsvoorzieningen ook evolueren (niet noodzakelijk vanaf het begin als zodanig in de boeken gekwalificeerd).

Net zoals dat in het kader van de afwijkingsregeling het geval was, hebben macrodekkingsvoorzieningen zowel betrekking op dekkingen tegen reële waarde ("*Fair value hedges*") als op kasstroomdekkingen ("*cash flow hedges*"). Deze typologie wordt ook gehanteerd in de nieuwe regels voor vermeldingen in de toelichting bij de jaarrekening.

Door de wijziging van artikel 36bis vallen deze voorzieningen nu niet langer onder een afwijkingsregeling, maar onder artikel 36bis zelf (die door deze circulaire wordt aangevuld voor de praktische toepassingsregels).

Wat de boekhoudkundige verwerking betreft, is in de nieuwe § 1bis van artikel 36bis de vroegere boekhoudpraktijk vastgelegd die gebaseerd is op het beginsel van boekhoudkundige symmetrie met de gedekte instrumenten. Zo worden de dekkingsinstrumenten voor deze voorzieningen voor hun notionele bedragen opgenomen onder de rechten en verplichtingen in de posten buiten balansstelling. Bijgevolg worden positieve en/of negatieve veranderingen in de marktwaarde van deze dekkingsinstrumenten niet opgenomen in de resultatenrekening (zoals bepaald in § 2 van artikel 36bis) of in een wachtrekening (zoals bepaald in § 3 van hetzelfde artikel). De vorderingen, schulden, rentekosten en -opbrengsten die voortvloeien uit deze dekkingsinstrumenten worden verder geboekt in overeenstemming met de andere bepalingen van dit besluit (dit betreft met name gelopen rente, optiepremies of door de instelling uitgekeerde margestortingen). De toepassing van dit specifieke boekhoudstelsel is onderworpen aan een reeks voorwaarden die opgenomen zijn in de nieuwe § 1bis van artikel 36bis, met name het verkrijgen van voorafgaandelijke toestemming van de Bank.

Bij uitbreiding worden voorzieningen die tot doel hebben het renterisico te beheren zonder extra risico's te nemen en die worden afgesloten als onderdeel van een effectivering die wordt uitgevoerd in het kader van het beheer van het liquiditeitsrisico met een door de kredietinstelling geconsolideerd vehikel, op soortgelijke wijze verwerkt, maar zijn zij onderworpen aan specifieke voorwaarden op het gebied van toestemming, organisatie, interne documentatie en specifieke monitoring die het mogelijk maakt de neutraliteit van deze voorzieningen ten aanzien van het totale renterisico van de instelling voortdurend te verifiëren.

Hoofdstuk 2 - Regels voor de toepassing van de voorwaarden van artikel 36bis, § 1bis

Om geboekt te mogen worden volgens de regels van § 4 van artikel 36bis moeten de macrodekkingsverrichtingen bedoeld in § 1bis van dit artikel aan verschillende voorwaarden voldoen:

- in aanmerking komen van de betrokken verrichtingen en instrumenten (36bis, § 1bis, eerste lid, 1°)
- een passende interne organisatie (governance voorwaarden) voor het beheer van en het toezicht op het renterisico en voor de correcte weergave in haar jaarrekening van de desbetreffende verrichtingen (36bis, § 1bis, eerste lid, 2°);
- bijhouden van gedetailleerde documentatie over de bovengenoemde interne organisatie, die het beleid omvat van de instelling inzake het beheer van het renterisico (36bis, § 1bis, eerste lid, 3°);
- de dekkingsverrichtingen zijn zeer effectief en de instelling beschikt over een passende interne organisatie en over passende methoden, criteria en controle-instrumenten om de effectiviteit van de dekking te monitoren en de nodige corrigerende maatregelen te nemen wanneer de effectiviteit retroactief en prospectief niet meer is gewaarborgd (36bis, § 1bis, eerste lid, 4°).

Bij uitbreiding worden verrichtingen die tot doel hebben het renterisico te beheren zonder extra risico's te nemen en die worden afgesloten als onderdeel van een effectisering die wordt uitgevoerd in het kader van het beheer van het liquiditeitsrisico met een door de kredietinstelling geconsolideerd vehikel, op soortgelijke wijze verwerkt als de voornoemde verrichtingen, maar zijn zij onderworpen aan specifieke voorwaarden op het gebied van toestemming, organisatie, interne documentatie en specifieke monitoring om de neutraliteit van deze verrichtingen ten aanzien van het totale renterisico van de instelling voortdurend te verifiëren (art. 36bis, § 1bis, tweede lid).

Voor al deze verrichtingen legt artikel 36bis, § 1bis, een algemene voorwaarde op voor het verkrijgen van voorafgaande toestemming van de Bank, die zal moeten nagaan of aan de bovengenoemde voorwaarden is voldaan (ex ante en ex post, aangezien deze voorwaarden doorlopend moeten worden nageleefd).

Artikel 36bis, § 1bis, derde lid draagt de Bank op om in een circulaire de praktische regels vast te stellen voor de toepassing van de bovengenoemde voorwaarden, met inbegrip van het type dekkingsinstrumenten dat in aanmerking komt en de procedure die moet worden gevolgd om de bovengenoemde toestemming te verkrijgen. Dit is het doel van deze circulaire.

Artikel 36bis, § 1bis, derde lid machtigt de Bank ook om aanvullende voorwaarden op te leggen voor het verkrijgen of het behouden van de voornoemde toestemming wanneer de individuele situatie van de instelling of de marktvoorwaarden dit vereisen. Zo kunnen ernstige tekortkomingen in de governance van de instelling of in haar solvabiliteits-, liquiditeits- of rentabiliteitspositie meespelen in de weigering om toe te laten dat gebruik wordt gemaakt van hedge accounting.

Het artikel verleent aan de Bank ook de bevoegdheid om van de instelling te eisen dat zij de nodige corrigerende maatregelen neemt binnen de door haar vast te stellen termijn wanneer wordt vastgesteld dat niet aan de bovengenoemde voorwaarden is voldaan. Indien deze niet-naleving niet wordt verholpen, kan de Bank de toestemming intrekken of opschorten.

Afdeling 1 – Verrichtingen en instrumenten die in aanmerking komen voor de toepassing van de boekhoudkundige beginselen van artikel 36bis, § 4

Overeenkomstig het bepaalde in § 1bis van artikel 36bis komen verrichtingen in aanmerking als ze tot doel hebben:

- het renterisico te verminderen waaraan de instelling is blootgesteld
- of toekomstige kasstromen te dekken die zeer waarschijnlijk zijn.

Bij uitbreiding komen verrichtingen die tot doel hebben het renterisico te beheren zonder extra risico's te nemen en die worden afgesloten als onderdeel van een effectisering die wordt uitgevoerd in het kader van het beheer van het liquiditeitsrisico met een door de kredietinstelling geconsolideerd vehikel, eveneens in aanmerking.

1.1. Renterisico

Met "renterisico" wordt hier het renterisico bedoeld als gedefinieerd in de richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit (EBA) voor het beheer van renterisico dat voortvloeit uit activiteiten buiten de handelsportefeuille⁶. Deze richtsnoeren zijn volledig overgenomen door de toezichthouder (zie circulaire NBB_2019_18). Dit risico omvat het gaprisico, het basisrisico en het optierisico.

Dekkingsverrichtingen die niet uitsluitend zijn ingegeven door de economische doelstelling om het renterisico te beperken maar door andere overwegingen zoals boekhoudkundige arbitrage, zijn dus uitgesloten.

1.2. Kasstroomdekking

De vaststelling van de gedekte kasstromen en de rechtvaardiging van het feit dat ze op de balansdatum als zeer waarschijnlijk zijn beoordeeld, moeten worden gedocumenteerd.

Wanneer de gedekte kasstromen niet langer als zeer waarschijnlijk worden beschouwd, worden ze gediskwalificeerd als dekkingsinstrumenten en moet dit eveneens worden gerechtvaardigd, met name wanneer de instelling van mening is dat de gedekte toekomstige kasstromen toch waarschijnlijk blijven en zij de opname in de resultatenrekening van het effectieve deel van de dekking uitstelt totdat deze stromen zich voordoen (gebeurtenis E1 in Hoofdstuk 3)⁷.

1.3. Verrichtingen die worden afgesloten in het kader van effectisering zonder extra risico's te nemen

Termijnrenteverrichtingen die worden afgesloten met effectiseringsvehikels die door de kredietinstelling zijn geconsolideerd, mogen worden geboekt overeenkomstig de in § 4 uiteengezette boekhoudkundige beginselen na voorafgaande **en specifieke** toestemming van de Bank **voor elke effectiseringsverrichting** en onder de hieronder beschreven voorwaarden:

- (a) de instelling kan aantonen dat het renterisico *globaal gezien* niet effectief wordt verhoogd door deze termijnrenteverrichtingen;
- (b) de instelling kan aantonen dat deze verrichtingen worden uitgevoerd in het kader van het algemene rentebeheer en als zodanig voldoen aan de in punt B hieronder beschreven governance criteria;

⁶ EBA/GL/2018/02, Richtsnoeren voor het beheer van renterisico dat voortvloeit uit activiteiten buiten de handelsportefeuille, 19 juli 2018 (zie bijlage 1)

⁷ Naar analogie met de beginselen die beschreven zijn in IAS 39 voor de dekking van toekomstige transacties (met name de paragrafen 88 c) en 101 c))

- (c) de instelling kan de specifieke monitoring documenteren die voor deze verrichtingen wordt uitgevoerd om voortdurend te kunnen nagaan of zij neutraal zijn ten aanzien van het totale renterisico van de instelling (geen verslechtering);
- (d) de instelling beschikt te allen tijde over voldoende middelen, in termen van systemen en vaardigheden, om deze specifieke monitoring op zowel het niveau van de onderliggende risico's als op dat van de boekingen uit te voeren.

Onder "globaal gezien" moet in deze context worden verstaan "op het geconsolideerd niveau" van de instelling (boekhoudkundige consolidatie waarbij de verrichtingen die rechtstreeks of onrechtstreeks worden afgesloten tussen de kredietinstelling en het voor de effectiseringsverrichting gebruikte SPV volledig worden weggelaten). Hierbij wordt verondersteld dat de instelling haar renterisico effectief en efficiënt beheert op geconsolideerd niveau. Het gebruik van hedge accounting kan slechts worden toegestaan of gehandhaafd als kan worden aangetoond dat dit het geval is.

In de praktijk verwacht de Bank dat kredietinstellingen die een aanvraag indienen, aantonen dat het op groepsniveau beheerde renterisico niet verslechtert (*ceteris paribus*) vóór en na het opzetten van derivaten tussen de kredietinstelling en het geconsolideerde SPV. Dit geldt voor de volledige looptijd van de verrichting (neutraliteitsvoorwaarde).

Er zij opgemerkt dat voor de "total return swaps", waarbij het renterisico en de eventuele resterende opbrengsten uit het SPV aan de kredietinstelling worden overgedragen, een aanvraag kan worden ingediend voor verwerking op basis van de in § 4 van artikel 36bis uiteengezette boekhoudkundige beginselen. Aangezien dit type instrument echter andere risico's inhoudt dan alleen het renterisico, verwacht de Bank dat de aanvragende instelling in haar aanvraagdossier aantoont dat zij deze andere risico's op adequate wijze dekt en/of er voorzieningen voor aanlegt, rekening houdend met de overige bepalingen van het koninklijk besluit en met name met het voorzichtigheidsbeginsel.

Er zij ook verduidelijkt dat de toestemming die wordt verleend voor derivaten die zijn afgesloten met een effectiseringsvehikel, uitsluitend betrekking heeft op de kenmerken van de uitgiften die worden beoogd bij de indiening van het aanvraagdossier. Dit impliceert dat voor alle latere uitgiften via hetzelfde vehikel een afzonderlijke aanvraag moet worden ingediend en dat deze uitgiften dus niet de facto worden gedekt door de oorspronkelijke toestemming.

1.4. In aanmerking komende dekkingsinstrumenten

De instrumenten die in aanmerking komen zijn termijn- of optionele rente-instrumenten (derivaten), met uitzondering van geschreven opties vanwege het onbeperkte risico waaraan zij de instelling blootstellen.

In afwijking van dit algemene beginsel komen geschreven opties in combinatie met andere instrumenten (bijvoorbeeld tunnels) in aanmerking, mits de instelling kan aantonen dat zij haar renterisico niet vergroten⁸.

Gezien het dynamische karakter van de macrodekking van het renterisico kunnen instrumenten aanvankelijk als dekking worden bestemd, vervolgens gediskwalificeerd worden en daarna worden gedocumenteerd worden in een nieuwe dekkingsrelatie.

Zoals hierboven vermeld, belet het voor microdekkingsverrichtingen geldende vereiste dat de verrichting van bij het begin als dekkingsverrichting wordt gekwalificeerd niet dat de microdekking prospectief wordt toegepast met gebruikmaking van de bestaande derivaten, voor zover deze microdekking bij het begin van de dekkingsrelatie als zodanig wordt gekwalificeerd (en gedocumenteerd) (zie ook IAS 39 in dit verband).

⁸ Voor derivaten die in het kader van effectiseringen worden afgesloten, wordt dit aangetoond op geconsolideerde basis.

Afdeling 2 – Governancevoorwaarden (paragraaf 1bis, eerste lid, 2° en 3°)

Op het gebied van governance moet de kredietinstelling aantonen:

- dat haar directiecomité zijn goedkeuring heeft gehecht aan de aangemerkte verrichtingen en de limieten en de governance (waaronder de interne controle en de interne audit) met betrekking tot het beheer van deze posities;
- dat deze verrichtingen en de daaraan verbonden risico's periodiek (minstens halfjaarlijks) worden beoordeeld door haar directiecomité met inachtneming van het risico en de volatiliteit van de posities.

Het directiecomité dient de uitgevoerde beoordeling te documenteren in zijn krachtens circulaire NBB_2011_09 opgesteld jaarlijks verslag. Deze beoordeling omvat een analyse van de geschiktheid van de dekkingsstrategieën, waaronder een onafhankelijke analyse van de correlatie tussen de risico's verbonden aan de te dekken bestanddelen en de dekkingen, zodat kan worden gecontroleerd dat de gehanteerde strategieën de gedekte risico's effectief verminderen. Daarnaast moet worden aangetoond dat de dekkingsverrichtingen worden uitgevoerd in het kader van de hierboven beschreven beleidslijnen en procedures; Onder onafhankelijke analyse verstaat de Bank een analyse door de onafhankelijke controlefuncties die binnen de instelling zijn ingesteld overeenkomstig de bankwet van 25 april 2014.

- meer in het algemeen, dat zij voldoet aan de voorschriften van circulaire NBB_2019_18 inzake het beheer van het aan de niet-handelsactiviteiten verbonden renterisico;
- dat zij over de nodige middelen en systemen beschikt om de dekkingsverrichtingen correct weer te geven in haar statutaire rekeningen, overeenkomstig de voorschriften van het KB van 23/09/1992.

Afdeling 3 – Documentatie en meting van de effectiviteit

§ 1 van artikel 36bis bepaalt voor microdekkingsverrichtingen dat er een *nauwe correlatie* moet bestaan tussen de waardeschommelingen van het gedekte bestanddeel en die van de als dekking bestemde verrichting. § 1bis, die betrekking heeft op macrodekkingsverrichtingen, gaat verder en bepaalt dat de dekking *zeer effectief* moet zijn. Hoewel het algemene principe hetzelfde is (effectiviteit van de dekking), zijn de regels voor de toepassing ervan verschillend, omdat de veelomvattende en veranderende aard van macrodekkingen de invoering van strengere controle-instrumenten rechtvaardigt (zoals aangegeven in het Verslag aan de Koning bij het KB van 29/08/2021, tot wijziging van artikel 36bis). Dit belet de instellingen niet om, indien nodig, dezelfde effectiviteitstests te gebruiken voor microdekkingen.

Net als in het kader van de uniforme brief van 2014 van de Bank zijn de volgende beginselen voor de effectiviteitstests gebaseerd op de vereisten van IAS 39 zoals toegepast in de Europese Unie (de verwijzingen naar IAS 39 worden tussen haakjes weergegeven). Deze verwijzing naar IAS 39 voor de macrodekking mag niet worden begrepen als zou zij inhouden dat de IFRS-regels de Belgische bancaire boekhoudnormen inzake de boeking van dekkingsverrichtingen vervangen. Deze laatste blijven integraal van toepassing.

3.1. Algemene voorwaarden

Er moet voldaan zijn aan de volgende voorwaarden inzake het documenteren en meten van de effectiviteit van de dekkingsverrichtingen:

- (a) bij het afsluiten van de dekkingsverrichting is er een geformaliseerde identificatie en documentatie waarin de dekkingsrelatie en de doelstelling van de entiteit met betrekking tot het risicobeheer en de dekkingsstrategie worden beschreven. Deze documentatie moet betrekking hebben op de identificatie van het dekkingsinstrument, de aard van het gedekte risico en de manier waarop de entiteit beoordeelt in hoeverre het dekkingsinstrument effectief is bij het compenseren van het risico van aan het gedekte risico toe te rekenen veranderingen in de reële waarde van of kasstromen uit het gedekte bestanddeel. [IAS 39, 88 (a)]

- (b) de dekking is naar verwachting zeer effectief (zie punt 3.2 infra) in het bereiken van compensatie van aan het gedekte risico toe te rekenen veranderingen in reële waarde of kasstromen, in overeenstemming met de aanvankelijk gedocumenteerde risicobeheerstrategie voor die bepaalde dekkingsrelatie. [IAS 39, 88 (b)]
- (c) de effectiviteit van de dekking kan betrouwbaar worden bepaald, dat wil zeggen dat de aan het gedekte risico toe te rekenen reële waarde van of kasstromen uit het gedekte bestanddeel en de reële waarde van het dekkingsinstrument betrouwbaar kunnen worden bepaald. [IAS 39, 88 (d)]
- (d) de dekking wordt voortdurend beoordeeld, waarbij wordt vastgesteld dat de dekking werkelijk zeer effectief is geweest gedurende alle verslagperioden waarvoor de dekking was bedoeld. [IAS 39, 88 (e)]

3.2. Vaststellen en meten van de effectiviteit⁹

Op dit vlak bepaalt artikel 36bis, § 1bis, eerste lid, 4°) het volgende: « *de dekkingsverrichtingen zijn zeer effectief en de instelling beschikt over een passende interne organisatie en over passende methoden, criteria en controle-instrumenten om de effectiviteit van de dekking te monitoren en de nodige corrigerende maatregelen te nemen wanneer de effectiviteit retroactief en prospectief niet meer is gewaarborgd. Als de derivaten tot doel hebben toekomstige kasstromen te dekken, moeten deze kasstromen zeer waarschijnlijk zijn. De effectiviteit van de dekking moet ten minste op kwartaalbasis worden geverifieerd.* »

Een dekking wordt uitsluitend als **zeer effectief** aangemerkt indien aan beide onderstaande voorwaarden is voldaan:

- (a) bij het aangaan van de dekkingsverrichting en in de daaropvolgende perioden wordt verwacht dat de dekking zeer effectief is wat betreft het compenseren van aan het gedekte risico toe te schrijven veranderingen in de reële waarde of kasstromen gedurende de periode waarvoor de dekking wordt aangewezen. Een dergelijke verwachting kan op verschillende manieren worden aangetoond, onder meer door middel van een vergelijking van de aan het gedekte risico toe te schrijven historische veranderingen in de reële waarde van of kasstromen uit het gedekte bestanddeel met de historische veranderingen in de reële waarde van of kasstromen uit het dekkingsinstrument. Om de effectiviteit van de dekking te verbeteren, kan de entiteit kiezen voor een andere dekkingsverhouding dan één op één:
- (b) de werkelijke resultaten van de dekkingsverrichting vallen binnen een bereik van 80 tot 125 %. Indien de werkelijke resultaten bijvoorbeeld zodanig zijn dat het verlies op het dekkingsinstrument CU 120 bedraagt en de winst op de kasinstrumenten CU 100 bedraagt, kan de compensatie worden gemeten als 120/100, oftewel 120 %, of als 100/120, oftewel 83 %. In dit voorbeeld zou de entiteit concluderen dat de dekking zeer effectief is geweest, ervan uitgaande dat de dekking voldoet aan voorwaarde (a). [IAS 39, AG 105]

Deze benadering schrijft niet één bepaalde methode voor om de effectiviteit van een dekkingsverrichting te beoordelen. Welke methode een entiteit hanteert voor het beoordelen van de effectiviteit van een dekking hangt af van haar risicobeheerstrategie. Indien de risicobeheerstrategie van de entiteit er bijvoorbeeld in bestaat het bedrag van het dekkingsinstrument periodiek aan te passen aan veranderingen in de gedekte positie, dan moet de entiteit alleen aantonen dat de dekking naar verwachting zeer effectief zal zijn voor de periode tot de eerstvolgende aanpassing van het bedrag van het dekkingsinstrument. In sommige gevallen hanteert een entiteit verschillende methoden voor verschillende soorten dekkingsverrichtingen. In de documentatie van de dekkingsstrategie van een entiteit worden ook de procedures voor de beoordeling van de effectiviteit van de dekking opgenomen. Die procedures geven aan of de beoordeling betrekking

⁹ Er zij op gewezen dat dit alleen geldt voor verrichtingen die met het oog op de algemene en dynamische dekking van het renterisico worden uitgevoerd en niet voor effectiseringsverrichtingen die, zoals aangegeven in artikel 36bis, § 1bis, tweede lid, « *onderworpen [zijn] aan specifieke voorwaarden op het gebied van [...] om de neutraliteit van deze verrichtingen ten aanzien van het totale renterisico van de instelling voortdurend te verifiëren* » (zie hoger Afdeling 1, punt 1.3).

heeft op de totale winst of het totale verlies op een dekkingsinstrument, of dat met de tijdswaarde van het instrument geen rekening wordt gehouden. [IAS 39, AG 107]

In sommige gevallen wordt met het dekkingsinstrument slechts een deel van het gedekte risico gecompenseerd. Een dekkingsverrichting is bijvoorbeeld niet volledig effectief als het dekkingsinstrument en het gedekte bestanddeel in verschillende valuta's luiden die niet in hoge mate correleren. Ook dekking van een renterisico door middel van een derivaat is niet volledig effectief indien een deel van de verandering in de reële waarde van het derivaat is toe te rekenen aan het kredietrisico van de wederpartij. [IAS 39, AG 109]

De dekking moet dus betrekking hebben op een specifiek aangegeven en aangewezen risico, en niet louter op de algemene bedrijfsrisico's van de entiteit, en moet uiteindelijk van invloed zijn op het resultaat van de entiteit. [IAS 39, AG 110]

De effectiviteit wordt beoordeeld op kwartaalbasis. De effectiviteitstests alsook, in voorkomend geval, de opgelegde corrigerende maatregelen moeten elk kwartaal worden gedocumenteerd.

3.3. Niet slagen voor de tests en « grace period »

Indien de kredietinstelling aan het einde van een kwartaal vaststelt dat zij niet langer voldoet aan de vooraf vastgestelde effectiviteitsvoorwaarden (prospectief en retroactief), beschikt zij over een termijn van een kwartaal (de zogenaamde « *grace period* ») mits ze aan de volgende voorwaarden voldoet:

- de overschrijding mag niet structureel zijn, d.w.z. dat de instelling moet kunnen aantonen dat deze tijdelijk is en dat er een redelijke en gemotiveerde verwachting is dat deze vóór het einde van het volgende kwartaal zal zijn verholpen;
- er wordt een actieplan opgesteld waarin wordt vermeld welke herstelmaatregelen eventueel zullen worden genomen en binnen welke termijn deze ten uitvoer zullen worden gelegd en effect zullen hebben;
- de solvabiliteitspositie van de instelling voldoet aan de verwachtingen van de toezichthouder, in het bijzonder wat betreft de prudentiële dekking van haar renterisico;
- de instelling heeft de Bank en haar erkend commissaris onverwijld schriftelijk in kennis gesteld van de situatie; deze kennisgeving moet ten minste documentatie bevatten waaruit blijkt dat de bovengenoemde voorwaarden zijn vervuld.

Indien de bovenvermelde overschrijding aan het einde van het volgende kwartaal blijft bestaan, verwacht de Bank dat de dekking wordt aangepast en dat dit leidt tot hetzij de diskwalificatie van de dekkingsinstrumenten, hetzij tot de beëindiging ervan.

De boekhoudkundige gevolgen van het niet slagen voor de tests aan het einde van de « *grace period* » worden in het volgende hoofdstuk besproken.

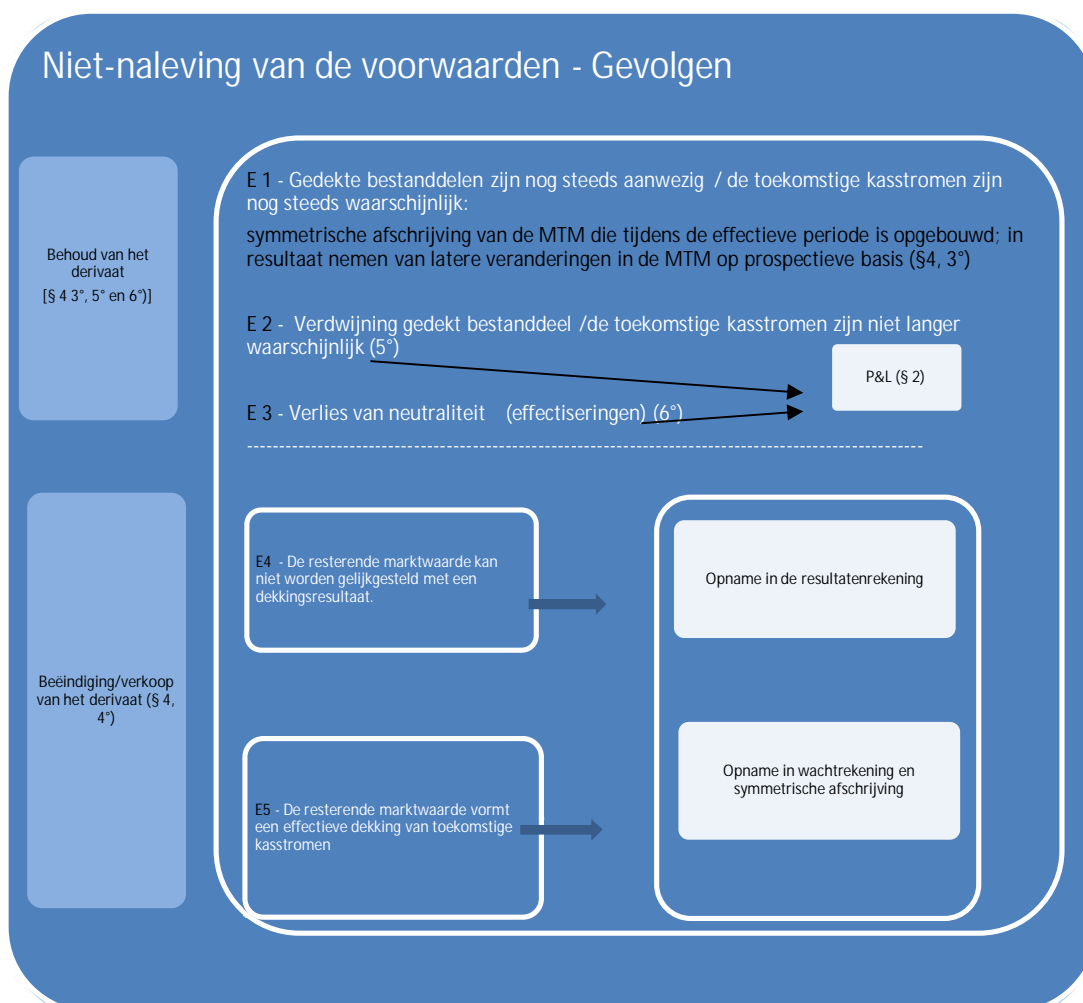
Hoofdstuk 3. Gevolgen van de niet-naleving van de voorwaarden voor symmetrische boeking

Hoofdstuk 1 beschrijft de algemene boekhoudkundige benadering die van toepassing is zolang de dekking blijft bestaan en effectief is. Dit hoofdstuk behandelt de boekhoudkundige verwerking die moet worden toegepast wanneer de dekking niet of niet meer voldoet aan de voorwaarden van artikel 36bis, § 2 voor het verkrijgen (en behouden) van de toestemming van de Bank. De betrokken termijnrenteverrichtingen worden geboekt overeenkomstig artikel 36bis, § 4, afhankelijk van de onderliggende oorzaak (hierna de "gebeurtenis" genoemd):

- verdwijning (van een deel) van de gedekte instrumenten of toekomstige kasstromen waarvan niet meer kan worden aangetoond dat ze waarschijnlijk zijn
- looptijd, beëindiging of novatie van dekkingsinstrumenten
- de neutraliteit van de met het (de) effectiseringsvehikel(s) afgesloten derivaten met betrekking tot het renterisico op geconsolideerd niveau kan niet meer worden aangetoond
- overige.

Indien het niet slagen voor de effectiviteitstests aan het einde van de « *grace period* » (zie Hoofdstuk 2, Afdeling 4) het gevolg is van een van de eerste drie hierboven genoemde gebeurtenissen, wordt dit niet-slagen verwerkt naargelang van de gevolgen die het voor de derivaten heeft: beëindiging of behoud.

Het onderstaande schema geeft een overzicht van de gebeurtenissen die zich op de balansdatum kunnen voordoen en van de gevolgen ervan op boekhoudkundig vlak.

E1 - De voorwaarden zijn niet meer vervuld, maar zowel de gedekte instrumenten als de dekkingsinstrumenten blijven op de balans staan (of de toekomstige kasstromen zijn nog steeds waarschijnlijk)

Dekkingsinstrumenten die niet langer als zodanig in de boeken zijn gekwalificeerd, maar wel tot het vermogen van de instelling blijven behoren, worden gewaardeerd tegen hun marktwaarde op dat moment en worden tegen die waarde in de balans opgenomen onder een actief- of passiefpost, naar gelang van het geval; deze waarde wordt als tegenwaarde opgenomen in een wachtrekening onder de overlopende rekeningen; het saldo van deze wachtrekening wordt symmetrisch met de toerekening van de kosten of opbrengsten van het of de gedekte bestanddelen in resultaat genomen over de kortste looptijd van:

- (i) de resterende oorspronkelijk vastgestelde looptijd van de dekking en
- (ii) de effectieve resterende looptijd van de gedekte bestanddelen; deze instrumenten worden vervolgens prospectief in resultaat genomen volgens de standaard boekhoudkundige verwerking (§2).

Voor de toerekening aan de resultatenrekening wordt gebruikgemaakt van een rubriek rente in opbrengsten of gelijkgestelde kosten.

E2 - Sommige of alle gedekte bestanddelen zijn verdwenen of de gedekte toekomstige kasstromen zijn niet langer waarschijnlijk

Dekkingsinstrumenten die tot het vermogen van de instelling blijven behoren, worden niet langer als dekkingsverrichtingen gekwalificeerd en worden boekhoudkundig verwerkt volgens de standaardmethode: hun resterende marktwaarde wordt overeenkomstig § 2 opgenomen in de resultatenrekening.

E3 - De neutraliteit (geen verslechtering van het renterisico) van verrichtingen die met een geconsolideerd effectiseringsvehikel zijn afgesloten, kan niet langer worden aangetoond.

Het gevolg hiervan is dat automatisch opnieuw de standaardmethode voor boekhoudkundige verwerking wordt toegepast waarbij de marktwaarde wordt toegerekend aan de resultatenrekening (§ 2).

E4 - De dekkingsinstrumenten behoren niet langer tot het vermogen van de instelling en de resterende marktwaarde kan niet worden gelijkgesteld met een dekkingsresultaat.

Wanneer de resterende marktwaarde niet met een dekkingsresultaat kan worden gelijkgesteld, wordt ze rechtstreeks in resultaat genomen (rubrieken 414/513).

Onder dekkingsresultaat wordt hier verstaan een resultaat dat wordt gerealiseerd op instrumenten die worden beheerd en gedocumenteerd ter dekking van het renterisico van een op de balansdatum nog tot het vermogen van de instelling behorend bestanddeel/geheel en dat een effectieve dekking vormt van de gedekte resultaten die nog geen invloed hebben gehad op de resultatenrekening.

E5 - De dekkingsinstrumenten behoren niet langer tot het vermogen van de instelling en de resterende marktwaarde kan worden gelijkgesteld met een dekkingsresultaat op de gedekte instrumenten die op de balans blijven staan

De resterende marktwaarde wordt opgenomen in een wachtrekening onder de overlopende rekeningen; het saldo van deze rekening wordt symmetrisch met de toerekening van de kosten of opbrengsten van het of de gedekte bestanddelen in resultaat genomen over de kortste looptijd van:

- (i) de resterende oorspronkelijk vastgestelde looptijd van de dekking en
- (ii) de effectieve resterende looptijd van de gedekte bestanddelen.

In het verslag aan de Koning wordt hierover het volgende vermeld: « *in dit verband mag alleen rekening worden gehouden met de resterende effectieve looptijd van de gedekte bestanddelen. Dit betekent dat de instellingen monitoringprocedures moeten instellen om te controleren of de gedekte activa effectief op de balans staan en of de vastgestelde periode van afschrijving in de resultatenrekening met deze activa in overeenstemming is.* ».

Bijzonder geval: Hervorming van de referentierentevoeten

Via Verordening (EU) 2020/34 van de Commissie van 15 januari 2020 houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 1126/2008 tot goedkeuring van bepaalde internationale standaarden voor jaarrekeningen overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad wat International Accounting Standard 39 en International Financial Reporting Standards 7 en 9 betreft, keurt de Europese Commissie de wijzigingen goed die de IASB in de vereisten voor hedge accounting heeft aangebracht, zodat de instellingen aan deze vereisten kunnen blijven voldoen, in de veronderstelling dat de bestaande referentierentevoeten niet zijn gewijzigd als gevolg van de hervorming van de referentierentevoeten.

De Bank is van mening dat instellingen die voldoen aan de door de IASB gestelde voorwaarden voor de toepassing van deze tijdelijke en beperkte "afwijkingen" op het niveau van hun geconsolideerde jaarrekening en die dit kunnen aantonen, deze ook mogen toepassen voor de berekening van de in Hoofdstuk 2, Afdeling 4 bedoelde effectiviteitstests, en dit zonder daarvoor voorafgaandelijk toestemming te moeten vragen.

Hoofdstuk 4 – Transparantieplichting - Informatie die moet worden opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening (Schema B)

Zoals bepaald in § 5 van artikel 36bis moeten instellingen die een of meer van de in § 1bis van artikel 36bis bedoelde toestemmingen hebben verkregen, dit vermelden in de toelichting bij hun jaarrekening. Dit geldt ook voor de instellingen die de in artikel 36bis, § 3, bedoelde alternatieve methode toepassen. Aan deze vermelding wordt ook een beschrijving toegevoegd van de gedekte instrumenten, de gedekte economische risico's en de gebruikte dekkingsmethoden, met inbegrip van hun effectiviteit.

De volgende opgaven en informatie moeten eveneens worden opgenomen in bijlage XXIV:

- A. Een opgave, per soort dekking (micro-/macrodekking, dekking tegen reële waarde of dekking van toekomstige kasstromen) en per soort financiële instrumenten, van de volgende bedragen die gewaardeerd zijn op de balansdatum:
 - 1) het bedrag van de te ontvangen en te leveren notionele refertebedragen;
 - 2) de reële marktwaarde op het einde van de looptijd van de dekkingsinstrumenten, in vergelijking met hun boekwaarde, met vermelding van het gedeelte dat betrekking heeft op de prorata van gelopen rente die in de overlopende rekeningen zijn opgenomen en die is uitgesplitst naar activa en passiva;
- B. per soort dekking als bedoeld in punt A, het bedrag van de ineffectiviteit van de dekking die niet in resultaat is genomen, met vermelding van de gebruikte berekeningsmethode;
- C. een identieke opgave van de gelijkgestelde verrichtingen als bedoeld in artikel 36bis, § 1bis, tweede lid, met vermelding van de namen van de effectiseringsvehikels waarmee deze verrichtingen zijn afgesloten;
- D. een beschrijving van de financiële instrumenten die niet langer als dekkingsverrichting kunnen worden gekwalificeerd, maar die tot het vermogen van de instelling blijven behoren, met vermelding van het type dekking, hun huidige classificatie (bank- of handelsportefeuille) en de oorspronkelijk gedekte instrumenten. Bij deze beschrijving wordt een opgave gevoegd van het op de balansdatum overeenkomstig § 4, 3° of 4° nog af te schrijven saldo van de wachtrekening, uitgesplitst naar resterende looptijd;
- E. het saldo van de waarderingen tegen marktwaarde van dekkingsinstrumenten die het vermogen hebben verlaten, maar dat een dekkingsresultaat vormt en symmetrisch met de gedekte opbrengsten en kosten wordt afgeschreven overeenkomstig de voorschriften van § 4, 4° van artikel 36bis; dit saldo moet worden uitgesplitst naar looptijd, en het type gedekte instrumenten moet worden gespecificeerd. »

De volgende tabellen illustreren de informatie die verstrekt dient te worden in bijlage XXIV.

1. Als microdekking bestemde verrichtingen (artikel 36 bis, § 1)

1.1. Dekking tegen reële waarde

Financiële instrumenten	Notionele bedragen		Marktwaaarde (A)	Boekwaarde op de balans (B)	Waarvan renteprorata		(A-B) (**)
	Te leveren	Te ontvangen			Actief	Passief	
IRS							
Forward swaps							
Swaptions							
Renteopties							
Overige							

Bedrag van de ineffectiviteit dat niet in resultaat is genomen op het einde van de periode

Commentaar/beschrijving: methode voor de berekening van de ineffectiviteit

1.2. Kasstroomdekking

Financiële instrumenten	Notionele bedragen		Marktwaaarde (A)	Boekwaarde op de balans (B)	Waarvan renteprorata		(A-B) (**)
	Te leveren	Te ontvangen			Actief	Passief	
IRS							
Forward swaps							
Swaptions							
Renteopties							
Overige							

Bedrag van de ineffectiviteit dat niet in resultaat is genomen op het einde van de periode

Commentaar/beschrijving: methode voor de berekening van de ineffectiviteit

(**) Verschil, in voorkomend geval met een toelichting.

A en B: positieve waarde in te vullen voor actief, negatieve waarde voor passief

2. Als macrodekking bestemde verrichtingen (artikel 36bis, § 1bis, lid 1, 1°)

2.1. Dekking tegen reële waarde

Financiële instrumenten	Notionele bedragen		Marktwaaarde (A)	Boekwaarde op de balans (B)	Waarvan renteprorata		(A-B) (**)
	Te leveren	Te ontvangen			Actief	Passief	
IRS							
Forward swaps							
Swaptions							
Renteopties							
Overige							

Bedrag van de ineffectiviteit dat niet in resultaat is genomen op het einde van de periode

Commentaar/beschrijving: methode voor de berekening van de ineffectiviteit

2.2. Kasstroomdekking

Financiële instrumenten	Notionele bedragen		Marktwaaarde (A)	Boekwaarde op de balans (B)	Waarvan renteprorata		(A-B) (**)
	Te leveren	Te ontvangen			Actief	Passief	
IRS							
Forward swaps							
Swaptions							
Renteopties							
Overige							

Bedrag van de ineffectiviteit dat niet in resultaat is genomen op het einde van de periode

Commentaar/beschrijving: methode voor de berekening van de ineffectiviteit

(**) Verschil, in voorkomend geval met een toelichting

A en B : positieve waarde voor actief, negatieve waarde voor passief

3. Dekkingsresultaten op gediskwalificeerde verrichtingen die op de wachtrekening zijn uitgesteld en nog moeten worden afgeschreven - Uitsplitsing naar resterende looptijd

Perimeter: de in § 4, 3° en 4°, bedoelde verrichtingen.

3.1. Verrichtingen als bedoeld in §4, 3° - Instrumenten die tot het vermogen van de instelling blijven behoren

		<= 3 maanden	>3 maanden<=1 jaar	>1 jaar <=5 jaar	>= 5jaar	Totaal
Wachtrekening actief	Micro					
	Macro					
Wachtrekening passief	Micro					
	Macro					

3.2. Verrichtingen als bedoeld in §4, 4° - Instrumenten die niet langer tot het vermogen van de instelling behoren

		<= 3 maanden	>3 maanden<=1 jaar	>1 jaar <=5 jaar	>= 5jaar	Totaal
Wachtrekening actief	Micro					
	Macro					
Wachtrekening passief	Micro					
	Macro					

4. Rentebeheeroperaties zonder extra risico te nemen met een effectiseringsvehikel dat door de kredietinstelling wordt geconsolideerd (artikel 36bis, §1bis, lid 2)

	Notionele bedragen		Marktwaaarde (A)	Boekwaarde op de balans (B)	Waarvan rentepororata		(A-B) (**)
	Te leveren	Te ontvangen			Actief	Passief	
Futures							
IRS							
Forward swaps							
Swaptions							
Renteopties							
Overige							

Commentaar/beschrijving: vermelding van de betrokken effectiseringsverrichtingen/-vehikels

(**) Verschil, in voorkomend geval met een toelichting

A en B : positieve waarde voor actief, negatieve waarde voor passief

Hoofdstuk 5 – Voorwaarden en formaliteiten voor het verkrijgen en behouden van toestemming

A. Dossier voor het aanvragen van toestemming - Inhoud

Het dossier voor het aanvragen van toestemming moet ten minste de informatie bevatten die de Bank in staat stelt te controleren of de voornoemde voorwaarden zijn vervuld of, in voorkomend geval, zullen worden vervuld voordat met de dekkingsverrichtingen wordt aangevangen.

Zo dient bijzondere aandacht te worden besteed aan de volgende elementen in het aanvraagdossier:

- praktische invulling van de inafdeling 2 en 3 van Hoofdstuk 2 vermelde governance en documentatie beginselen, waaronder het voorgenomen actieplan in geval van een overschrijding van de vastgestelde grenzen;
- beschrijving van de strategie (of strategieën) van de instelling voor het algemene beheer van het renterisico. Deze beschrijving omvat ten minste de methoden die worden gebruikt om de te dekken economische risico's te identificeren, en de toegepaste of geplande methoden voor economische dekking, waarbij voor elk gedekt en aangewezen specifiek risico de onderliggende gedekte instrumenten en de precieze aard van de gebruikte dekkingsinstrumenten worden gespecificeerd.
- een gemotiveerde beschrijving van de procedures die zullen worden ingevoerd en de methodes en criteria die zullen worden gebruikt voor de berekening en de monitoring van de prospectieve en retroactieve effectiviteitstests;
- voor de effectiseringsverrichtingen worden de effectiviteitstests vervangen door het bewijs dat het renterisico globaal gezien niet wordt verhoogd door de verrichting, op basis van een vergelijking van het renterisico vóór en na de toepassing van de derivaten tussen de kredietinstelling en het SPV;
- vermelding van de portefeuilles/books waarin de betrokken derivaten zullen worden opgenomen en van de overeenkomstige IAS/IFRS-strategie indien van toepassing op het niveau van de geconsolideerde rapportering;
- schema voor de boeking van de betrokken instrumenten, onder andere in geval van niet slagen voor de tests en van herclassificatie (zie Hoofdstuk 3);
- het verslag van de erkend commissaris, opgesteld overeenkomstig Hoofdstuk 7 hieronder.

B. Schorsing of intrekking van de toestemming

De gegeven toestemming heeft geen geldigheidsdatum, maar zoals reeds gezegd moeten alle voorwaarden voortdurend worden nageleefd. Zoals bepaald in paragraaf 1bis van artikel 36bis van het koninklijk besluit, kan de Bank, wanneer zij vaststelt dat niet aan de bovengenoemde voorwaarden is voldaan, eisen dat de instelling binnen de door haar vast te stellen termijn de nodige corrigerende maatregelen neemt. Indien de niet-naleving niet wordt verholpen, kan de Bank de toestemming intrekken of opschorten.

De Bank benadrukt dan ook het belang van de documentatie om aan te tonen dat aan de aanvankelijk opgelegde voorwaarden is voldaan, niet alleen bij de indiening van het aanvraagdossier, maar ook daarna, zodat het economisch beheer van het renterisico dat op de balansdatum daadwerkelijk wordt gevoerd binnen de instelling, erin is weergegeven.

Wanneer de kredietinstelling een toestemming heeft verkregen, dient zij de Bank en de erkend commissaris onverwijld in kennis te stellen van wezenlijke veranderingen in haar beheer van het renterisico ten opzichte van de documentatie in het oorspronkelijke aanvraagdossier, alsook van nieuwe effectiseringsverrichtingen die niet volledig onder de reeds verkregen toestemming vallen (zie Hoofdstuk 2, Afdeling 1, punt 1.3).

Hoofdstuk 6 – Inwerkingtreding en overgangperiode

Het KB van 29/08/2021 tot wijziging van artikel 36bis is in werking getreden op de dag waarop het in het Belgisch Staatsblad werd bekendgemaakt, namelijk op 7 september 2021.

Bijgevolg zijn de bij dat besluit vastgestelde boekhoudkundige beginselen onmiddellijk van kracht geworden en zijn ze van toepassing op het lopende boekjaar.

De wijzigingen met betrekking tot de toelichtingen bij de jaarrekening zijn van toepassing ten laatste vanaf het eerste boekjaar na de inwerkingtreding van dit besluit. De vervroegde toepassing ervan is toegelaten.

Het besluit bepaalt dat alle individuele afwijkingen van artikel 36bis die door de Bank (of eerder door de CBF/CBFA) krachtens artikel 38 van het besluit zijn toegestaan, geldig blijven tot 31 december 2022¹⁰. Dit betekent dat de instellingen die een dergelijke afwijking hebben verkregen

- a) de boekhoudkundige regels van artikel 36bis, §§ 3 en 4, onmiddellijk mogen toepassen op de dekkingsverrichtingen die voordien onder de afwijking vielen, en
- b) indien zij de § 4 ook na 31 december 2022 verder willen blijven toepassen, overeenkomstig § 1bis van artikel 36bis toestemming dienen te vragen aan de Bank op de hierna beschreven wijze.

De instellingen die zich in deze situatie bevinden, moeten uiterlijk 31/03/2022 een aanvraag indienen bij de Bank. De inhoud van het aanvraagdossier hangt af van de datum waarop de bestaande afwijking is verkregen.

A. Afwijking verkregen vóór 01/01/2016

Deze aanvraag moet gebaseerd zijn op een dossier dat de in punt A van Hoofdstuk 5 opgenomen informatie bevat en aangevuld is met:

- bewijs dat de dekking voortdurend was beoordeeld op basis van effectiviteitstests die werden uitgevoerd tijdens de twee boekhoudkwartalen voordat de aanvraag wordt ingediend;
- de bijlage met schema B XXIV die wordt opgesteld op basis van de situatie aan het einde van de laatste jaarhelft voordat de aanvraag wordt ingediend.

B. Afwijking verkregen na 01/01/2016

De betrokken instellingen moeten de Bank uiterlijk 31/03/2022 een bijgewerkte versie van het ingediende dossier doen toekomen om een afwijking te verkrijgen op basis van de nieuwe voorwaarden die in het gewijzigd boekhoudbesluit zijn opgenomen.

NB : om de transitie te vergemakkelijken, mogen de lopende verrichtingen waarvoor in het verleden een afwijking werd verkregen, maar die niet voldoen aan de voorwaarden van het nieuw koninklijk besluit, verder geboekt worden zoals bepaald in artikel 36bis, § 4, op voorwaarde dat de Bank vooraf hiervoor haar goedkeuring geeft. Dit moet uitdrukkelijk worden vermeld in het dossier voor het aanvragen van toestemming, met opgave van de duur van de afloop en de reden voor het behoud van deze verrichtingen.

¹⁰ Deze datum valt samen met het einde van de zogenaamde "grandfathering"-overgangperiode waarin voorzien was in de uniforme brief van 18 november 2014 (zoals gewijzigd bij de uniforme brief NBB_2020_32 van 28/07/2020, die de duur ervan verlengd heeft tot 31/12/2022).

Hoofdstuk 7 - Rol van de erkend commissarissen

Met betrekking tot de toestemmingsaanvragen (artikel 36bis, § 1bis)

Bij het in artikel 36bis, § 1bis bedoelde aanvraagdossier moet een bijzonder verslag worden gevoegd van de erkend commissaris, waarin wordt aangegeven dat:

- de door de instelling in haar aanvraag verstrekte informatie correct en volledig is;
- zij al dan niet kennis hebben van feiten of informatie die de verklaringen van de instelling in twijfel zouden kunnen trekken;
- voor de instellingen die vóór 01/01/2016 over een afwijking beschikten, dat de effectiviteitstests effectief werden uitgevoerd tijdens de overgangperiode en dat deze tests geen structurele problemen aan het licht hebben gebracht die de effectiviteit van de huidige dekking in het gedrang zouden brengen en zouden hebben geleid tot herhaaldelijke overschrijdingen van de in het nieuwe beleid vastgestelde grenzen.

Aanvullende richtlijnen voor de uitvoering door de erkend commissaris van zijn doorlopende opdracht:

Overeenkomstig artikel 225, eerste lid, 2° van de bankwet brengen de erkend commissarissen tweemaal per jaar verslag uit aan de toezichthouder over de resultaten van hun volledig of beperkt nazicht van de door de kredietinstellingen verstrekte periodieke staten. Dit nazicht omvat met name de controle van de overeenstemming van deze periodieke staten met de geldende boekings- en waarderingsregels. Wat betreft de periodieke staten die op statutair niveau worden opgesteld, zijn deze regels (tenzij een afwijking het gebruik van IFRS voor prudentiële rapportering toelaat) die welke voortvloeien uit het KB van 23 september 1992.

Voor het halfjaarlijks nazicht van de periodieke staten omvat de toezichtstaak van de erkend commissaris systematisch de naleving van de in § 1bis van het nieuwe artikel 36bis bepaalde voorwaarden en regels. Van de erkend commissaris wordt met name verwacht dat hij de juistheid controleert van de motivatie en documentatie van de instelling wanneer de grenzen van de effectiviteitstests worden overschreden. Hierbij moet met name de aard van de vastgestelde overschrijding worden beoordeeld (is deze eenmalig of structureel; brengt deze de nauwe correlatie al dan niet in het gedrang) alsook de geloofwaardigheid van de door de instelling beoogde of genomen maatregelen en de ontvangen rechtvaardigingen.

Het jaarlijks omstandig verslag als bedoeld in punt C.I.A.5 van circulaire NBB_2017_20 betreffende de medewerkingsopdracht van de erkend commissarissen dient een verklaring te bevatten van eventueel vastgestelde gevallen van niet-naleving en van wezenlijke veranderingen die de instelling heeft aangebracht in de bestaande procedures en/of in de door haar gebruikte methodologieën en criteria in het kader van de toepassing van artikel 36bis. Afhankelijk van de omstandigheden dient de erkend commissaris de in dit verband uitgevoerde controles en zijn eventuele opmerkingen over de ontvangen rechtvaardigingen toe te lichten (zelfs wanneer dit geen afbreuk doet aan zijn standpunt over de periodieke staten).

In het kader van zijn signaalfunctie informeert de erkend commissaris de Bank onmiddellijk in geval van een wezenlijke niet-naleving van deze voorwaarden. Hierbij wordt bijzondere aandacht besteed aan de naleving van de voorwaarden met betrekking tot de effectiviteit van de dekkingen en in het bijzonder indien wordt vastgesteld dat de instelling hedge accounting blijft toepassen ondanks het feit dat de instelling niet geslaagd is voor de tests na afloop van de "grace period".

Er wordt een kopie van deze mededeling verzonden naar de commissaris(sen), erkend revisor(en) van uw instelling.

Hoogachtend

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'W' followed by a large, sweeping curve that ends in a small hook.

Pierre Wunsch
Gouverneur